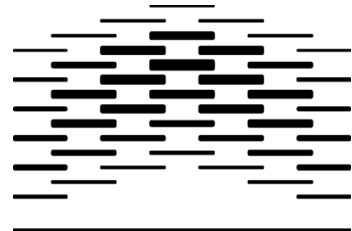

IMDi
Integrerings- og
mangfoldsdirektoratet

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Tospråktesten 2016 – Pilotprosjekt

Erfaringer og funn i utprøving av ny modell for Tospråklig Sjekk for Potensielle Tolker og overføring av ansvar fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet til Høgskolen i Oslo og Akershus

Evalueringsrapport
Desember 2016

INNHOOLD

1 INNLEDNING	4
2 BAKGRUNN	5
2.1 Hvorfor ny modell?	5
2.2 Innhold i ny modell	6
3 UTPRØVING AV NY MODELL	8
3.1 Mål og hensikt med piloten	8
3.1.1 Metode	8
3.2 Organisering av piloten – roller og ansvar	9
3.3 Gjennomføring	9
3.4 Resultater	11
3.5 Tilbakemeldinger fra kandidater og sensorer	21
4 EVALUERING	23
4.1 Fungerer ny modell etter hensikten?	23
4.2 Veien videre	24
5 KONKLUSJON	27

1 INNLEDNING

Behovet for tolk har økt i takt med innvandringen til Norge siden 1980-tallet, og kan forventes å fortsette å øke i årene framover. Samtidig viser undersøkelser at mellom 60 og 70 prosent av tolkene som benyttes i den offentlige sektoren, mangler tolkefaglige kvalifikasjoner.¹

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er nasjonal fagmyndighet for tolking i offentlig sektor og jobber for å fremme kvalitet på tolking og øke tilgangen på kvalifiserte tolker. Målet er å ivareta rettsikkerhet og likeverd ved språkbarrierer. Et viktig verktøy i dette arbeidet er Nasjonalt tolkeregister, et innsynsregister over kvalifiserte tolker og deres formelle kvalifikasjoner. Registeret eies og driftes av IMDi og er offentlig tilgjengelig på Tolkeportalen.no. Minimumskravet for å bli oppført i registeret (kategori 5) er bestått Tospråklig Sjekk for Potensielle Tolker (ToSPoT) og gjennomført kurs i tolkens ansvarsområde (TAO).

Økt tolkebehov og skjerpede krav til tolkenes kvalifikasjoner har ført til økt etterspørsel etter ToSPoT. For å kunne opprettholde ToSPoT som et kvalitativt godt verktøy også i fremtiden, er det blitt besluttet at det faglige og administrative ansvaret for testen skal overføres til Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) fra og med 2017. ToSPoT vil endre form, fra skriftlig til muntlig, og få nytt navn: *Tospråktesten*.

Overføringen av ToSPoT til HiOA vil bidra til å styrke den testfaglige kompetansen ved høgskolen og forankre testen i et samlet fagmiljø. Formålet med den nye modellen er å sikre at testen blir et stabilt og tilgjengelig verktøy for offentlige myndigheter, tolker og andre aktører på feltet, og slik kunne imøtekomme samfunnets tolkebehov.

I 2016 har deler av den nye modellen blitt prøvd ut gjennom et pilotprosjekt i samarbeid mellom HiOA og IMDi. Denne rapporten omhandler dette pilotprosjektet. Rapporten beskriver gjennomføring og erfaringer, gir en analyse av testresultater og på bakgrunn av dette, vurderer hvorvidt den nye modellen vil kunne svare til sitt formål.

Kapittel 2 presenterer bakgrunnen for overføring og ny modell. Kapittel 3 beskriver hensikt med overføringen, gjennomføring og resultater. Kapittel 4 analyserer den nye modellen og evaluerer funnene. I kapittel 5 trekkes konklusjonen at modellen så langt fungerer etter hensikten, og prosjektgruppa anbefaler derfor at arbeidet med overføring går videre. Arbeidet bør fortsette langs de linjene som pilotprosjektet har trukket opp og ny modell innføres fra og med 1. januar 2017 som planlagt.

¹ NOU 2014:8 *Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettsikkerhet og likeverd*.

2 BAKGRUNN

2.1 Hvorfor ny modell?

Tospråklig sjekk for potensielle tolker (ToSPoT) er en enkel test som tar en stikkprøve av kandidatens ordforråd og språklige ferdigheter på norsk og tolkespråket. Den har en enkel form, og kan teste mange. Testen benyttes som rekrutteringsverktøy til laveste nivå i Nasjonalt tolkeregister. Den kan sammenlignes med en synstest for piloter: den er grunnleggende for å gå inn i et kvalifiseringsløp som pilot, men ingen kvalifikasjon som pilot i seg selv.

For IMDi har arbeidet med testing av kandidater blitt svært omfattende. Testen er utviklet på over 70 språk, og hvert testspråk har mellom 2 og 10 forskjellige oppgavesett. Sensornettverket består av rundt 150 personer, og mer enn 5000 kandidater er blitt testet. Det faglige arbeidet med å utvikle tester med samme vanskelighetsgrad og standard på tvers av språk er krevende. Særlige utfordringer er knyttet til språk som enda ikke er fullt standardiserte og språk med store dialektvariasjoner. Testens skriftlige form har dessuten gjort det vanskelig å teste i språk som ikke har en etablert skriftnorm.

Ustabil tilgang på ressurser i IMDi har ført til en nedgang i antall testede kandidater per år, fra gjennomsnittlig 3-400 i året til cirka 100 i 2013 og 2014. Mange år med lite vedlikehold og utvikling har ført til at testbatteri og sensornettverk i dag har kvalitetsmessige svakheter.

Grunnet behovet for effektivisering, modernisering og kvalitetsheving av ToSPoT gjennomførte IMDi en forstudie i 2012, som foreslo overføring av faglig og administrativt ansvar for testen til HiOA.² Det ble satt ned en arbeidsgruppe med deltakelse fra Tolkeseksjonen i IMDi og Studieadministrasjonen ved Fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier (LUI) ved HiOA samt en ekstern prosessleder. Arbeidsgruppa jobbet fram et forslag for overføring av testen, den nye modellen og de økonomiske rammene for denne.³ En samarbeidsavtale mellom IMDi og HiOA om overføring ble undertegnet i 2015. Det ble besluttet å bruke 2016 som et pilotår for å prøve ut deler av den nye modellen og sammenligne modellene før formell beslutning om overføring.

Det er stor etterspørsel etter tolk i stadig flere språk. Et viktig premiss for ny organisasjonsmodell har derfor vært at gjennomføringen av testen skal bli mer fleksibel og kunne gjennomføres i flere språk. Den nye testen skal dessuten gjøre det enklere å teste kandidater i språk som ikke har en skriftlig standard.

² IMDi, (2012). *Forstudie om overføring av ToSPoT*. IMDi. Oslo.

³ IMDi, (2015): *Ny modell for Tospråklig Sjekk for Potensielle Tolker (ToSPoT): Forslag til nytt testopplegg og overføring av ansvar for til Høgskolen i Oslo og Akershus*. IMDi. Oslo. 2.6.2015

Tospråktesten skal være på samme nivå som ToSPoT og ha det samme formålet: Å sile ut personer som åpenbart ikke har gode nok tospråklige ferdigheter til å mestre den krevende tolkeoppgaven.

Målet med den nye modellen er at testen skal bli et valid verktøy for testing av potensielle tolker og at testtilbudet skal være forutsigbart for alle interessenter. Den nye modellen skal imøtekomme samfunnets voksende tolkebehov, i tråd med forventninger og anbefalinger i NOU 2014:8. Ved å overføre testen til HiOA og knytte den til det tolkefaglige og testfaglige miljøet som allerede finnes på høyskolen, ønsker man dessuten å gi testen en tryggere faglig forankring.

2.2 Innhold i ny modell

Den nye modellen består av fire hovedelementer:

- A. Overføring av ansvaret for ToSPoT og TAO⁴ fra IMDi til HiOA.
- B. Tospråktesten: muntlig i stedet for skriftlig test.
- C. Innføring av krav til norskkunnskaper for å kunne melde seg til Tospråktesten.
- D. Innføring av egenandel på 500 kroner.

A. Overføring av ansvaret for ToSPoT og TAO fra IMDi til HiOA

I ny modell vil IMDi rendyrke og opprettholde sitt forvaltningsansvar. HiOA overtar ansvaret for å administrere, utvikle, vedlikeholde og gjennomføre testen og TAO.

Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) har utviklet et faglig og administrativt miljø for tolking i offentlig sektor. Per i dag tilbyr HiOA flere utdanningsmoduler innen tolking samt autorisasjonsprøve i tolking, og våren 2017 starter de første studentene på bachelorstudiet Tolking i offentlig sektor. Ny modell skal dra nytte av utdanningsinstitusjonens eksisterende språktestfaglige kompetanse og strukturer for prøvegjennomføring. Samtidig tilføres høyskolen nødvendige ressurser.

B. Tospråktesten: muntlig i stedet for skriftlig test

Formålet med en muntlig, tospråklig test vil være det samme som for den skriftlige: Å sile ut personer som åpenbart ikke har gode nok tospråklige ferdigheter til å mestre den krevende tolkeoppgaven. Samtidig vil en muntlig test være mer egnet til å teste potensial for tolkeyrket.

⁴ Det vil bli en egen prosess på overføringen av TAO som er planlagt sluttført i 2018.

Tospråktesten bygger på opptaksprøven til tolkeutdanningen ved HiOA. Testen har en enkel form, og stiller så like krav som mulig til kandidatene uavhengig av språk. Kandidatene gjengir 12–15 sekvenser fra norsk til prøvespråket og 12–15 sekvenser fra prøvespråket til norsk. Testen skal vise kandidatens evne til å forstå og gjengi sekvenser på norsk og prøvespråket, uttale, grammatikk og språkføring. Det tar 30 minutter å gjennomføre testen per kandidat, inkludert sensur. Lydopptak gir muligheter for kontroll og vurdering av kandidatens prestasjoner.

Som en del av overføringen endres navnet på testen fra ToSPoT til Tospråktesten. Det nye navnet beskriver i større grad testens formål og funksjon, og kommuniserer også noe om nivå.

C. Innføring av krav til norskkunnskaper for å kunne melde seg til Tospråktesten

Prosjektet foreslo å introdusere krav til norskkunnskaper tilsvarende kravet i generell studiekompetanse for opptak til høyere utdanning, for å melde seg til Tospråktesten.⁵ Norskkravet tar sikte på å sile ut kandidater som ikke har tilstrekkelige kunnskaper i norsk. Et flertall av kandidatene til dagens ToSPoT, 93 prosent, har ikke norsk som morsmål. Strykprosenten for de som ikke har norsk som morsmål er 64 prosent, mens for de med norsk som morsmål er strykprosenten 46 prosent.⁶ Formålet med innføring av norskkravet er mer egnede kandidater, noe som kan føre til lavere strykprosent.

D. Innføring av egenandel på 500 kroner

Den nye modellen foreslår å innføre en egenandel på 500 kroner for å ta testen. Hensikten er å sile ut useriøse kandidater. Av 586 personer som mottok tilbud om ToSPoT i 2015 var det 377 som møtte til test.⁷ Kombinert med innføring av norskkrav vil innføring av egenandel bidra til færre, men mer egnede og motiverte kandidater. Dette vil gi mindre frafall og lavere strykprosent og dermed reduserte gjennomføringskostnader.

⁵ Norskkravet i generell studiekompetanse (GSK) reguleres av Forskrift om opptak til høyere utdanning. Det er flere måter å dokumentere norskkravet på. For kandidater med utdanning fra Norge er kravet vitnemål om bestått norsk treårig videregående opplæring som gir studie- eller yrkeskompetanse med 393 timer norsk. Kandidater med utenlandsk utdanning kan blant annet dokumentere kravet gjennom Bergenstesten eller avsluttende prøve i norsk (norskprøven) med ferdigheter på minimum nivå B2.

⁶ IMDi, (2015): *Ny modell for Tospråklig Sjekk for Potensielle Tolker (ToSPoT): Forslag til nytt testopplegg og overføring av ansvar for til Høgskolen i Oslo og Akershus*. IMDi. Oslo. 2.6.2015

⁷ IMDis årsrapport 2015

3 UTPRØVING AV NY MODELL

3.1 Mål og hensikt med piloten

Piloten som danner grunnlaget for denne rapporten har som mål å prøve ut de viktigste elementene ved den nye modellen og teste sentrale hypoteser knyttet til disse.

En forutsetning for ny modell er at Tospråktesten skal ha det samme formålet og i prinsippet være på samme nivå som dagens ToSPoT. Hovedfokus i piloten har derfor vært å la samme kandidater gjennomføre både ToSPoT og Tospråktesten og deretter sammenligne og analysere resultatene. Omfang og effekt av norskkravet blir også belyst.

Videre skal piloten dokumentere praktiske erfaringer med gjennomføring av testen, slik at det kan foretas nødvendige justeringer før Tospråktesten gis som et ordinært tilbud ved høyskolen fra 2017.

Enkelte sider ved den nye modellen er ikke prøvd ut her: Regional testing med bruk av videoteknologi vil først bli utprøvd andre halvdel av 2016. Egenandelen på 500 kroner vil først bli innført fra 2017.

3.1.1 Metode

Hovedfokus i piloten er altså å sammenligne ToSPoT og Tospråktesten, for å se om testene har lik vanskegrad og måler stabilt på tvers av språkene. Dette gjør vi ved å se på kandidatenes resultater på ulike måter og nivåer; totalt, fordelt på språk og på individnivå. Vi sammenligner også ulike kandidatgrupper; *kandidater som bestod begge prøver, kandidater som strøk på begge prøver og kandidater som bestod kun den ene prøven* med spesielt fokus på den siste gruppen.

For å kunne vurdere omfang og effekt av innføring av norskkravet, ble det rekruttert kandidater både med og uten dokumenterte norskkferdigheter. Kandidater som oppga de kunne innfri norskkravet måtte levere dokumentasjon. Denne ble vurdert av HiOA etter gjennomføringen av begge tester.

ToSPoT og Tospråktesten har like strukturer. Begge testene består av to deloppgaver; den første omhandler oversettelse fra norsk til tolkespråket, og den andre deloppgaven er oversettelse fra tolkespråket til norsk. Minimumskravet for å oppnå tilfredsstillende resultat (bestått) er minimum 80 prosent skår på begge deloppgaver.

Samtidig er det enkelte ulikheter. Testene måler ulike ferdigheter hos kandidatene, henholdsvis skriftlig og muntlig kompetanse. Det var ulike sensorene som vurderte besvarelser på ToSPoT og Tospråktesten, og de to prøvene hadde ulike temaer.

Nå vi skal sammenligne to ulike prøver som måler ulike ferdigheter og er vurdert av ulike sensorer, vil det kunne være andre faktorer som påvirker kandidatenes resultater, ikke bare testenes utforming eller vanskegrad. Derfor er det viktig å ha i minne at

forskjellene i resultatene kan skyldes andre faktorer og tilfeldigheter. Vi mener likevel det er hensiktsmessig å sammenligne kandidatenes resultater til å si noe om forskjeller og likheter mellom de to testene.

3.2 Organisering av piloten – roller og ansvar

Prosjektgruppa har bestått av Maria Wattne, Kirsti S. des Bouvrie Thorsen, Fred Arild Pettersen og Vesna Engan fra HiOA, og Mari Vaage, Mona Myran og Liv Kolstad Zehou fra IMDi. Prosjektgruppa er ansvarlig for gjennomføring og evaluering av piloten.

To personer (1,5 stilling) ble ansatt ved HiOA 1.2.2016 for å arbeide med Tospråktesten. HiOA har hatt ansvar for utvikling av og informasjon om testen, rekruttering og opplæring av sensorer, avvikling av den muntlige testen og gjennomføring av evaluering blant kandidater og sensorer. IMDi har hatt ansvar for rekruttering og kontakt med alle kandidater og administrasjon av kandidatbasen samt avvikling av den skriftlige testen. Det har samtidig vært et løpende samarbeid mellom de involverte gjennom hele prosjektgjennomføringen.

Et premiss i modellen er at Tospråktesten skal bygges over samme lest som opptaksprøvene til emnet Tolking i offentlig sektor ved HiOA. Derfor har løpende dialog med fagmiljøet ved tolkeutdanningen stått sentralt i utviklings- og forberedelsesfasen.⁸

Et formål med pilotåret har også vært å finne en tydelig rolle- og ansvarsfordeling mellom IMDi og HiOA, og å definere faglige, administrative, økonomiske og juridiske betingelser som vil gjøre modellen levedyktig. Erfaringer fra piloten danner grunnlag og retning for det videre arbeidet med dette.

3.3 Gjennomføring

3.3.1 Valg av språk

Prosjektgruppa fant det hensiktsmessig å gjennomføre pilotprosjektet på tre språk: somali, tyrkisk og polsk. Det skulle være mellom 25 og 30 kandidater på hvert språk for å kunne avdekke eventuelle språkspesifikke tendenser, og for å se om den nye prøven målte konsekvent på tvers av språk. Følgende kriterier ble lagt til grunn for valget av språk:

- Tilstrekkelig antall kandidater
- Etterspurt i samfunnet
- Henholdsvis høy, lav og middels strykprosent på ToSPoT

⁸ Professor Hanne Skaaden, fagansvarlig for opprinnelig utvikling av opptaksprøven, og rådgiver Antra Prane-Sundby, som har mangeårig erfaring med utvikling og oppfølging av prøvene, har bidratt vesentlig til utviklingen av testen.

- Ett av språkområdene skulle likne norsk samfunnsstandard og utdanningsnivå/-system

3.3.2 Informasjon, rekruttering og kommunikasjon med kandidater

IMDi hadde ansvaret for utlysningen, rekrutteringen og påmeldingen til begge testene. Kandidatene ble rekruttert av IMDi gjennom et nettskjema på Tolkeportalen samt påmeldingsliste for ToSPoT fra 2015. Påmeldingsfrist var 15.2.2016. Kandidatene måtte være villige til å ta både skriftlig og muntlig prøve for å gi prosjektet et sammenlikningsgrunnlag. Kandidatene fikk samtidig informasjon om at det ikke var nødvendig å få tilfredsstillende resultat på begge prøvene for å få plass på TAO-kurs. I de tilfellene hvor kandidatene eventuelt bare ville bestå en av prøvene ville dette regnes som tilfredsstillende. Totalt 123 kandidater ble rekruttert til piloten hvorav 92 gjennomførte begge tester.

Den 16. februar 2016 la IMDi ut en nyhetsartikkel på Tolkeportalen om prosjektet. Den 11. mars ble det lagt ut nyhetsartikkel på HiOAs nettsider og opprettet nytt nettsted for Tospråktesten med foreløpig informasjon om pilotprosjektet.

I prosjektet var IMDi ansvarlig for å informere og kommunisere med kandidatene forut for testingen, samt gi tilbakemelding om resultat. De kandidatene som hadde bestått, fikk invitasjon til og informasjon om TAO-kurs.

Kandidatene hadde ingen klagerett, men mulighet for å få vite mer om individuelle resultater. Dette ble også fulgt opp av IMDi.

3.3.3. Rekruttering og opplæring av sensorer til Tospråktesten

Tre sensorer ble rekruttert fra det kombinerte nettverket til IMDi og HiOA. Alle tre hadde tidligere erfaring som sensor enten ved ToSPoT, tolkeutdanningen ved HiOA og/eller autorisasjonsprøven i tolking. I utviklingen av testmateriellet ble også andre sensorer involvert for kvalitetskontroll.

Det ble utarbeidet opplegg for sensoropplæring som bestod av et 2 ½ timer langt seminar holdt ved HiOA. De tre sensorene deltok, én av disse på Skype fra utlandet. Innholdet fra seminaret ble brukt som grunnlag for en kort instruks for tolkespråksensorer, som ble sendt til sensor forut for prøven.

For å innhente sensorenes erfaringer med prøven ble de stilt en serie evalueringsspørsmål i et nettbasert skjema. Tilbakemeldingene vil brukes i den videre utvikling av sensoroppfølgingen. Gjennom samtaler under selve prøvedagene innhentet HiOAs fagansattes ytterligere synspunkter, slik at sensorene også fikk mulighet til å gi en kvalitativ vurdering av Tospråktesten.

3.3.4 Utvikling av testmaterieell til Tospråktesten

Opptaksprøven til studiet Tolking i offentlig sektor består av to korte tekster, én på norsk og én på tolkespråket, hver på 12-15 sekvenser. I pilottestingen av Tospråktesten ble det tatt utgangspunkt i allerede eksisterende testmaterieell fra opptaksprøven. Materiellet ble gjennomgått i et eget tekstseminar med fokus på muntliggjøring og ensretting. Noe av materiellet forelå oversatt til de aktuelle tolkespråkene, mens andre

trengte oversetting. Materiellet ble sendt til sensor på det enkelte språk for revisjon eller oversetting, og deretter til språkvask.

Siden oppgavetekstene i noen tilfeller hadde vært i omløp i mange år, ble det nødvendig å vaske kandidatlistene mot tidligere opptaksprøver på ulike språk, dette for å sikre at ingen kandidater fikk en prøve de hadde tatt tidligere. Administrativt personale bistod med å avdekke hvilke kandidater som hadde tatt opptaksprøve(r) tidligere.

3.3.5. Praktisk og administrativ gjennomføring av Tospråktesten

Basert på erfaringer fra opptaksprøvene ble en timeplan med ti kandidater per dag planlagt, med korte pauser. Lengre dager enn 8,5 timer ble forsøkt unngått for å sikre forsvarlige vurderinger. Timeplanen ga mulighet for fleksibilitet hvis noe uforutsett skulle oppstå.

Tospråktesten ble gjennomført på 11 prøvedager i HiOAs lokaler i Falbes gate 5 i perioden 3. mai til 1. juni 2016. Basert på erfaringer fra opptaksprøvene ble en modell med tre personer i prøvenemnda (prøveleder, norskfaglig sensor og tolkespråkfaglig sensor) valgt. Prøveleder hadde overordnet ansvar for dagens gjennomføring, og for å veilede sensor, informere kandidatene, kontrollregne resultater, føre protokoll, m.m.

Åtte prøvedager ble gjennomført med tre personer i prøvenemnda, mens prøvenemnd med kun to personer ble brukt på tre prøvedager. Etter modell fra opptaksprøvene ble det også engasjert en prøvevert, som har en mer omfattende rolle enn en eksamensvakt i å støtte prøveleder. Denne rollen innebærer praktisk tilrettelegging, viktige koordineringsoppgaver samt kontakt med kandidatene, og er en grunnleggende nødvendig funksjon.

Kandidatene ble bedt om å fylle ut et evalueringsskjema på nett om begge testene. 91 av de i alt 92 kandidatene som gjennomførte Tospråktesten, besvarte. Svarene gir informasjon om kandidatene som danner et nyttig grunnlag for vurderinger, sammenlikninger og videre dokumentasjon av arbeidet med den nye testen. Noen av svarene blir omtalt i 3.5 nedenfor.

3.4 Resultater

123 kandidater meldte seg på både skriftlig og muntlig prøve. Av disse møtte 104 til den skriftlige prøven som ble avholdt i perioden 15. februar – 10. mars 2016.

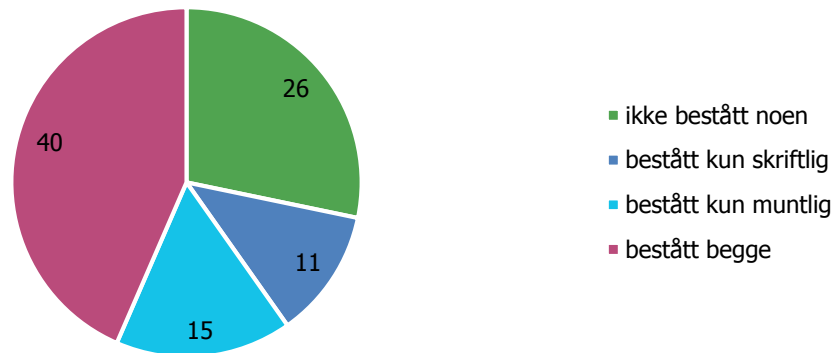
Kun disse 104 kandidatene fikk adgang til å ta den muntlige testen som ble avholdt i perioden 3. mai – 1. juni 2016. Av 104 var det 92 som møtte til den muntlige prøven. Til sammen gir dette et frafall på nærmere 25 prosent.

Bare de 92 kandidatene som møtte til begge prøvene inngår i analysen av resultatene.

3.4.1 Overordnet resultatfordeling

Figur 1 nedenfor viser resultater fordelt på antall kandidater som bestod begge prøver, antall kandidater som strøk på begge prøver, antall kandidater som bestod kun muntlig og antall kandidater som bestod kun skriftlig prøve.

Figur 1. Overordnet resultatfordeling. Antall kandidater. N=92.

Av de 92 kandidatene som møtte til begge prøver var det 40 kandidater (43 prosent) som bestod begge prøver, 26 kandidater (28 prosent) som ikke bestod begge prøvene og 26 kandidater (28 prosent) besto bare en av prøvene. Av disse var det 15 kandidater (16 prosent) som kun besto muntlig og 11 kandidater (12 prosent) som kun besto skriftlig prøve.

Til sammen har 66 av 92 kandidater (72 prosent) bestått begge eller en av prøvene. Disse kvalifiserte seg til kurs i tolkens ansvarsområde (TAO). Den samlede strykprosenten i piloten er dermed på 28 prosent. Total strykprosent for alle tidligere testede på ToSPoT (5415 kandidater) er 67 prosent, og total strykprosent på de tre språkene somali, tyrkisk og polsk er på henholdsvis 83 prosent, 57 prosent og 32 prosent.⁹ Dette gir en gjennomsnittlig strykprosent på 57.

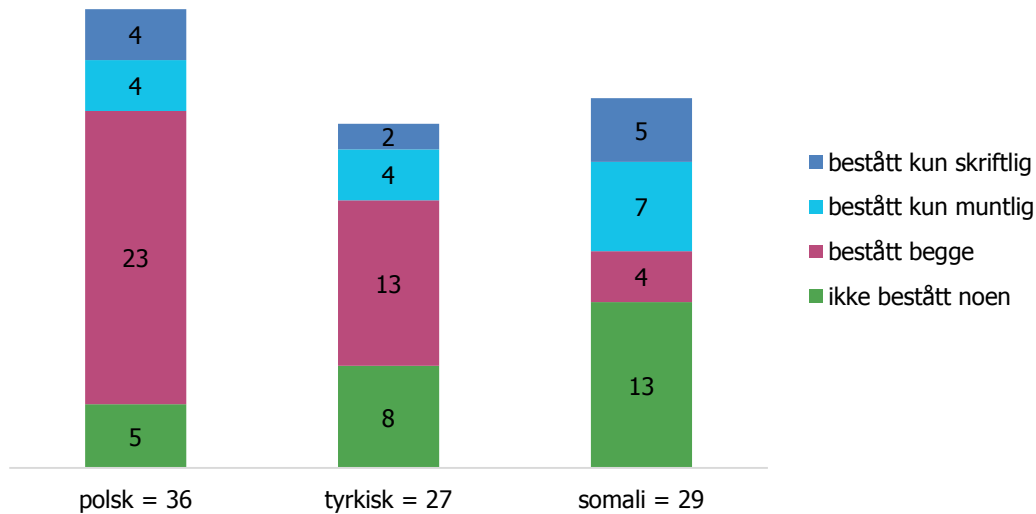
Det overordnede resultatet for piloten viser altså lavere strykprosent enn normalt for ToSPoT. En del av forklaringen er nok at kandidatene fikk to sjanser i pilotprosjektet: Det holdt å bestå én av prøvene. En annen forklaring kan være den ene testen er lettere enn den andre og/eller at kandidatene har ulik skriftlig og muntlig kompetanse og at testene måler dette ulikt. Dette skal vi prøve å finne svar på i den videre analysen.

3.4.2 Overordnet resultatfordeling per språk

Figuren nedenfor viser antall kandidater som bestod begge prøver, antall kandidater som strøk på begge prøver, antall kandidater som bestod kun muntlig og antall kandidater som bestod kun skriftlig prøve fordelt på de tre språkene.

⁹ Ifølge tallmateriale fra IMDi 16.9.2016.

Figur 2. Overordnet resultatfordeling per språk. N=92.

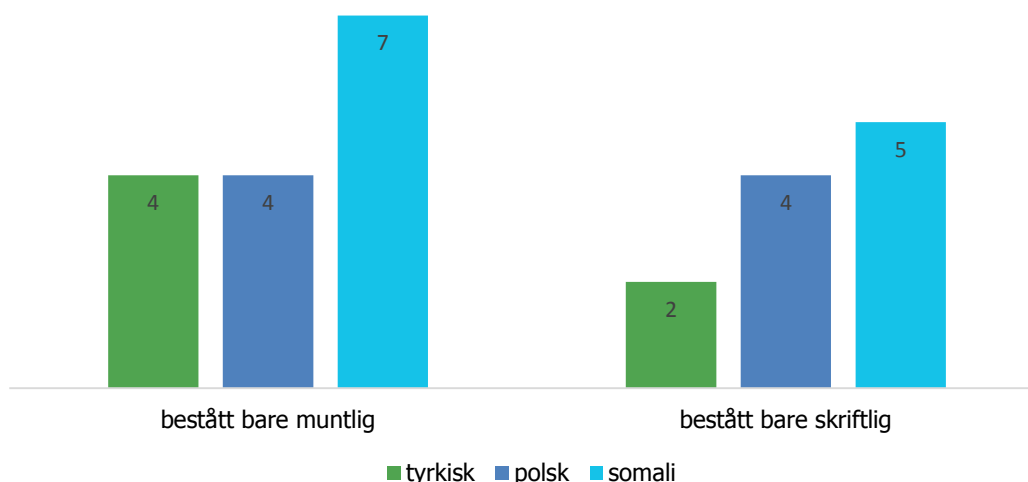
Antall kandidater per språk er relativt jevnt, men med flest kandidater i polsk, 36, og henholdsvis 29 og 27 kandidater i somali og tyrkisk. Både i polsk og tyrkisk er det flest som består begge tester; 23 kandidater i polsk og 13 i tyrkisk, mens i somali er det motsatt. Her er det færrest som består begge tester, kun 4 kandidater, og flest som stryker på begge tester, 13 kandidater. Omtrent like mange, 12 kandidater, har avvikende resultater. Denne gruppa utgjør over en tredjedel av kandidatene i somali. Til sammenligning utgjør disse bare en femtedel av kandidatene i polsk og tyrkisk. Dette kan være en indikasjon på at testene i somali måler mindre stabilt – eller en konsekvens av ujevne skriftlige og muntlige ferdigheter hos kandidatene. I 3.4.4 sammenligner vi testskår på gruppe- og individnivå, og kommer tilbake til dette spørsmålet.

Nedenfor ser vi nærmere på kandidater med avvikende resultater.

3.4.3 Kandidater som bestod kun skriftlig eller muntlig prøve fordelt på språk

Til sammen utgjør kandidatene med avvikende resultater ca. en tredjedel av utvalget, 26 av 92 kandidater. At såpass mange skårer ulikt på de to prøvene kan altså tyde på at prøvene måler ulikt. Nedenfor ser vi hvordan kandidatene fordeler seg på språk og test.

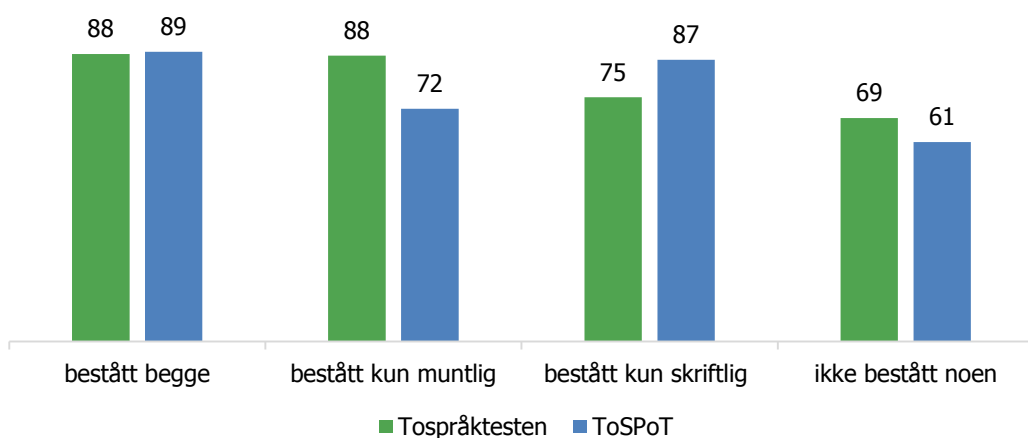
Figur 3. Antall kandidater som bestod kun én prøve. N=26.

Fordelt per språk er antall kandidater relativt lite; 8 i polsk hvorav 4 kandidater bestod bare muntlig og 4 bare skriftlig test, 6 i tyrkisk hvorav 4 kandidater bestod bare den muntlige og 2 bare den skriftlige, og til sammen 12 i somali der 7 bestod kun muntlig og 5 kun skriftlig test.

For å nærme oss en forklaring på hvorfor disse kandidatene består kun den ene testen; om det er tilfeldigheter eller en mer systematisk forklaring, har vi sett på gjennomsnittlig prosentskår på begge tester i alle fire hovedgrupper; *kandidater som har bestått begge tester, kandidater som har bestått kun muntlig, kandidater som har bestått kun skriftlig og kandidater som ikke har bestått noen av testene*. Da kan vi se om kandidater med avvikende resultater ligger nær minimumsgrensen på 80 prosent på testen de stryker på. Gjør de det, er det mer sannsynlig at de avvikende resultatene skyldes tilfeldigheter enn ustabil måling.

Figur 4. Prosentskår på begge testene i alle fire grupper. N=92.

Av figuren ser vi at *kandidater som består kun muntlig test* skårer gjennomsnittlig like høyt på testen de består (Tospråktesten) som gruppa som består begge tester. På ToSPoT som de stryker på, skårer de i gjennomsnitt 72 prosent. Dette er 11 prosentpoeng høyere enn prosentskåren til kandidater som stryker på begge tester, og nært minimumskravet på 80 prosent.

Likedan ser vi at *kandidatene som har bestått kun skriftlig* skårer gjennomsnittlig 87 prosent på testen de består, ToSPoT. Dette er bare 2 prosentpoeng lavere enn hos kandidater som består begge tester. På testen de stryker på, Tospråktesten, skårer de gjennomsnittlig 75 prosent. Dette er 6 prosentpoeng høyere enn hos kandidater som stryker på begge tester, og tett oppunder minimumsgrensen på 80 prosent.

Kandidater med avvikende resultater ligger altså i gjennomsnitt nær minimumsgrensen på testen de stryker på. I gjennomsnitt skårer de også høyere på testen de stryker på enn kandidater som stryker på begge prøver.

Vi har også sett på denne kandidatgruppas gjennomsnittlige skår på delprøvene på testene de *ikke* bestod. Her er det noen forskjeller: Kandidater som kun besto muntlig prøve, skårer i gjennomsnitt svært jevnt på de to skriftlige delprøvene, her er differansen på kun 2 prosentpoeng. I motsetning har kandidatene som kun besto skriftlig prøve, større differanse mellom de to muntlige delprøvene, hele 15 prosentpoeng. Dette kan tyde på at Tospråktesten i større grad fanger opp ulikheter i muntlige ferdigheter som ikke fanges opp på ToSPoT.

Overordnet kan vi si at de to prøvene måler nokså jevnt, til tross for avvik og enkelte forskjeller mellom språkene. Nedenfor skal vi se nærmere på disse forskjellene ved å sammenligne resultatene på testene, både på gruppe- og individnivå.

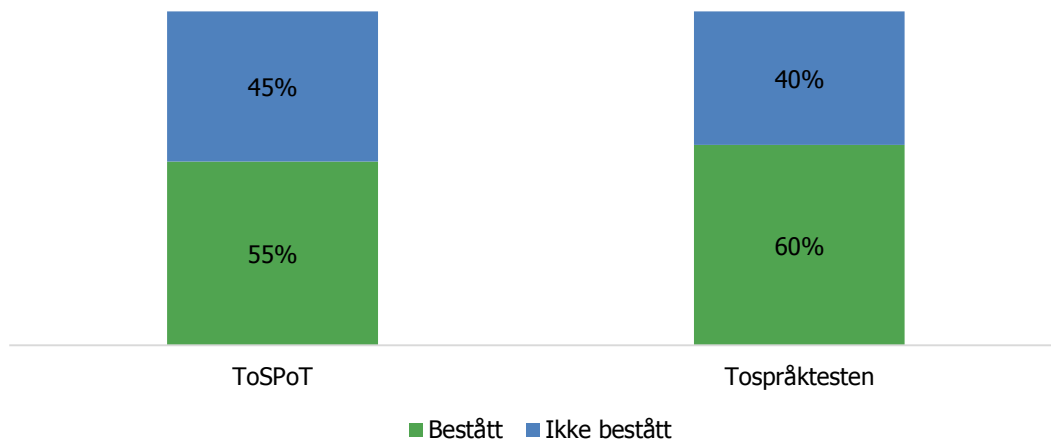
3.4.4. Sammenligning av ToSPoT og Tospråktesten

Samlet strykprosent på ToSPoT og opptaksprøven til tolkeutdanningen ved HiOA ligger på omtrent samme nivå. En sammenlikning mellom resultater fant en positiv og til dels sterk korrelasjon mellom resultatene for 186 kandidater på 12 språk.¹⁰ Prosjektgruppas antakelse var derfor at resultatene på ToSPoT og Tospråktesten ville også være nokså sammenfallende.

Nedenfor sammenligner vi resultatene på de to testene på ulike nivåer. Figuren nedenfor viser resultatfordelingen bestått/ikke bestått på de to testene.

¹⁰ Skaaden, H. og Myran, M. (2004): *The Bilingual Screening of Interpreter Applicants*. Paper presented at Critical Link 4, Stockholm, May 2004.

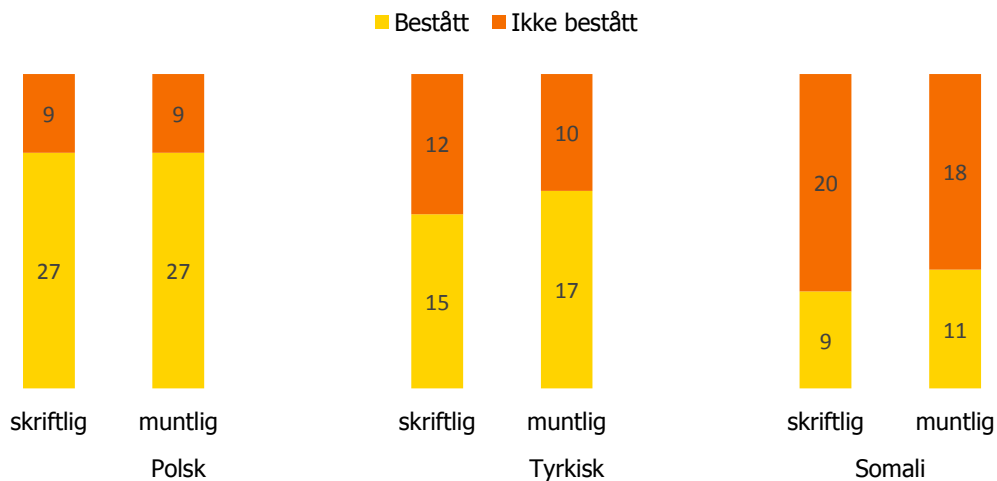
Figur 5. Resultatfordeling på ToSPoT og Tospråktesten. I prosent. N=92.

Samlet resultat er relativt jevnt mellom de to prøvene: På ToSPoT bestod 55 prosent (51 kandidater), og 45 prosent (41 kandidater) strøk. 60 prosent (55 kandidater) bestod Tospråktesten, og 40 prosent (37 kandidater) strøk. Strykprosent på Tospråktesten er altså noe lavere enn på ToSPoT.

I figuren nedenfor ser vi på resultatfordelingen i de tre språkene i antall bestått og ikke bestått på begge tester, skriftlig (ToSPoT) og muntlig (Tospråktesten).

Figur 6. Resultatfordeling per test per språk. I antall. N=92.

I polsk er resultatfordelingen helt lik mellom de to testene; like mange kandidater har bestått og strøket på de to prøvene. I tyrkisk og somali er det nærmest likt; i begge språk er det totalt 2 kandidater mer som består muntlig enn skriftlig.

Vi ser også at selv om flere kandidater totalt bestod Tospråktesten er trenden den samme i begge prøver; høyere strykprosent i somali, middels i tyrkisk og lavere i polsk. Dette kan indikere at de to testene måler språkferdigheter på en systematisk og lik måte.

3.4.5. Individuelle forskjeller mellom resultater fra ToSPoT og Tospråktesten

Så langt har vi sett en svak tendens til ulik vanskegrad mellom testene der Tospråktesten er lettere enn ToSPoT. Vi har også sett at somali har størst og polsk minst variasjon i resultatene.

For å kunne tallfeste forskjellene i resultater fra de to testene har vi beregnet gjennomsnittlig avvik i resultatene på individnivå. Avvikene går i to retninger. Det er noen kandidater som har fått høyere poengsum på ToSPoT enn på Tospråktesten, og for andre gjelder det omvendte. Hvis man bare ser på helheten kan det se ut som om alle har gjennomsnittlig like resultater, selv om det kanskje finnes store variasjoner på individnivå. I tabellen nedenfor har vi sammenlignet og regnet ut avvik i begge testenes deloppgaver¹¹ per språk.

Tabell 1. Gjennomsnittlig avvik i resultater.

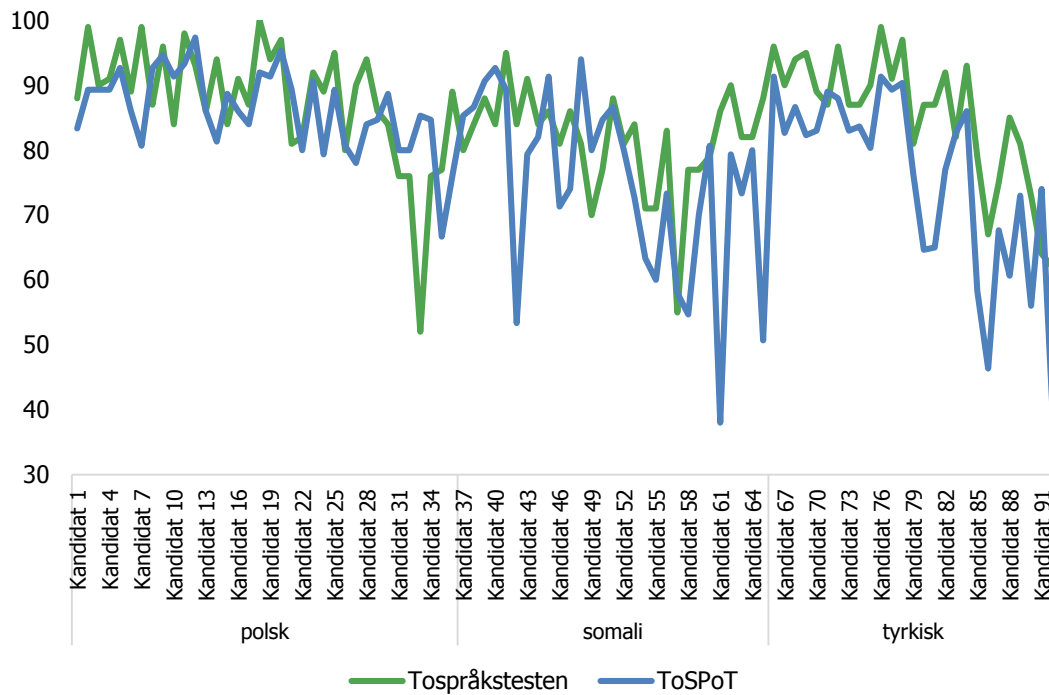
	Til tolkespråket	Til norsk
Polsk (N=36)	6,5	6,5
Somali (N=29)	10,7	13,9
Tyrkisk (N=27)	10,5	5,5
Alle kandidater (N=92)	9,0	8,5

Tabell 1 viser at det gjennomsnittlige avviket er høyest for kandidater som har tatt de to testene i somali. I delprøvene som er oversettelse *til tolkespråket* er det gjennomsnittlige avviket 10,7 prosentpoeng, og delprøvene som er oversettelse *til norsk* er avviket på hele 13,9 prosentpoeng. Dette bekrefter tendensen vi har sett så langt, at resultatene fra de to testene er mest forskjellige for somali. Kandidatene som har tatt testene i tyrkisk hadde også store avvik i delprøvene *til tolkespråket* (10,5), men mindre gjennomsnittlig avvik på testenes delprøver *til norsk* (5,5). Polsk hadde likt avvik på begge delprøver; 6,5 prosentpoeng. Det totale gjennomsnittlige avviket på begge testene var ganske likt; 9 prosentpoeng fra norsk til tolkespråket, og 8,5 prosentpoeng fra tolkespråket til norsk.

Figurene under visualiserer avvikene som har vært tallfestet i tabell 1. Figur 6 viser individuelle resultater fra ToSPoT og Tospråktesten på deloppgavene som er oversettelse fra norsk til tolkespråket, mens figur 7 illustrerer individuelle resultater på testenes deloppgaver som er oversettelse fra tolkespråket til norsk.

¹¹ Deloppgave 1 er oversettelse fra norsk til tolkespråket, og deloppgave 2 er oversettelse fra tolkespråket til norsk

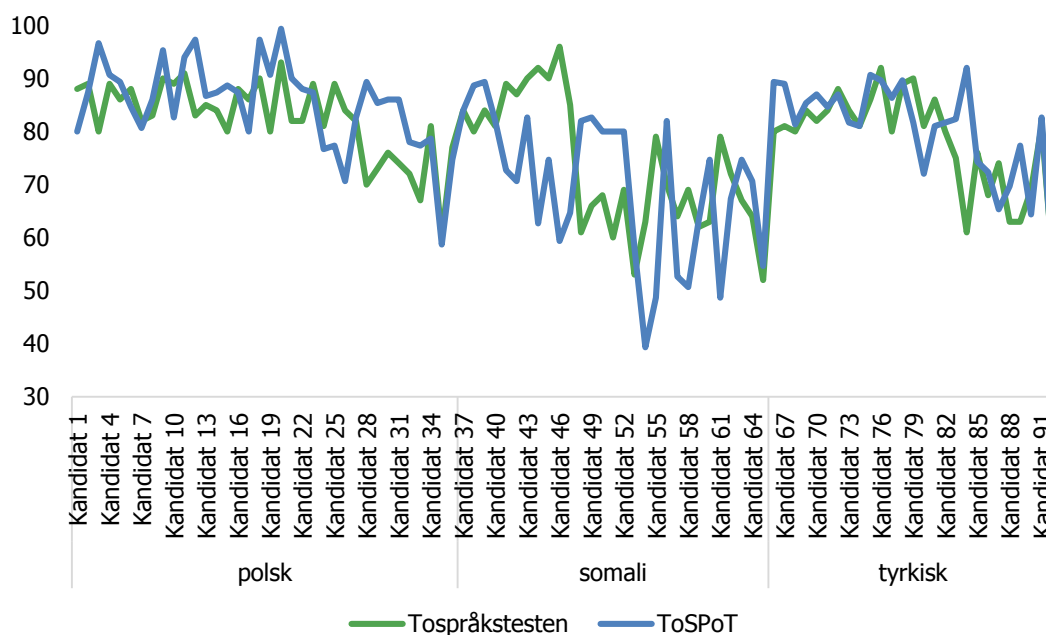
Figur 7. Resultater fra Tospråkstesten og ToSPoT fra norsk til tolkespråket. N=92.

I figur 7 ser vi at det, til tross for en del store poengforskjeller hos enkelte kandidater, er relativt stort sammenfall i kandidatenes skår mellom disse deloppgavene. Vi ser også at den blå linjen, ToSPoT, ligger gjennomgående lavere enn den grønne linjen. Dette visualiserer vanskelighetsgrad, og at kandidatene jevnt over skårer bedre på Tospråkstesten. Figuren viser at det er forskjeller i resultatene fra språk til språk. Resultatene er mye likere i polsk enn i somali og tyrkisk, og tross nokså like gjennomsnittlige avvik i somali og tyrkisk (10,7 og 10,5 prosentpoeng), er de individuelle forskjellene større i somali. Dette stemmer med trenden vi har sett så langt.

Figur 8 nedenfor visualiserer resultatene fra testenes andre deloppgave; oversettelse til norsk.

Figur 8. Resultater fra Tospråkstesten og ToSPoT fra tolkespråket til norsk. N=92.

Her ser vi det også er store variasjoner mellom enkelte kandidater. For noen er Tospråkstesten lettere enn ToSPoT, for andre gjelder det motsatte. På disse delprøvene er det gjennomsnittlige avviket i somali nesten tre ganger så stort (13,9) som i polsk (6,5) og tyrkisk (5,5). Dette fremgår tydelig av figuren som viser store og ujevne utslag i somali, mens i de to andre språkene er linjene mer sammenfallende.

Somali er et ungt skriftspråk. Mange som vokser opp i Norge eller som kommer hit som unge, har ikke fått skolegang eller opplæring i somali. Dette kan være forklaringer på de store variasjonene vi har sett i resultatene mellom kandidatenes skriftlige og muntlige ferdigheter - og et spor det vil være interessant å følge videre, for eksempel med analyser av kandidatenes bakgrunn.

3.4.6. Betydningen av norskkravet for Tospråkstesten

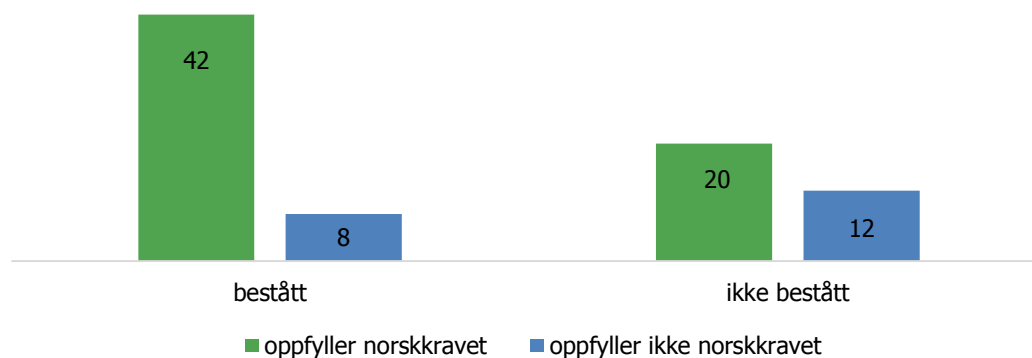
Et av modellens elementer er innføring av norskkrav. Nedenfor ser vi derfor på omfang – hvor mange av kandidaten kunne innfri norskkravet - og hvilken effekt har det på resultatene.

Av alle 92 kandidater var det 62 kandidater, eller 67 prosent, som fylte norskkravet. 22 prosent (20 kandidater) har oppgitt ikke å oppfylle norskkravet og har derfor heller ikke levert dokumentasjon. 11 prosent (10 kandidater) har oppgitt at de fyller norskkravet, men har ikke levert, eller levert mangelfull dokumentasjon.

Det var flest kandidater i polsk med dokumenterte norskferdigheter - 86 prosent (31 av 36), og færrest i somali - 69 prosent (20 av 29 kandidater). I tyrkisk var det 78 prosent (21 av 27 kandidater) som kunne innfri norskkravet.

Figuren nedenfor illustrerer resultatfordeling hos kandidater som oppfyller norskkravet og kandidater som ikke oppfyller kravet.

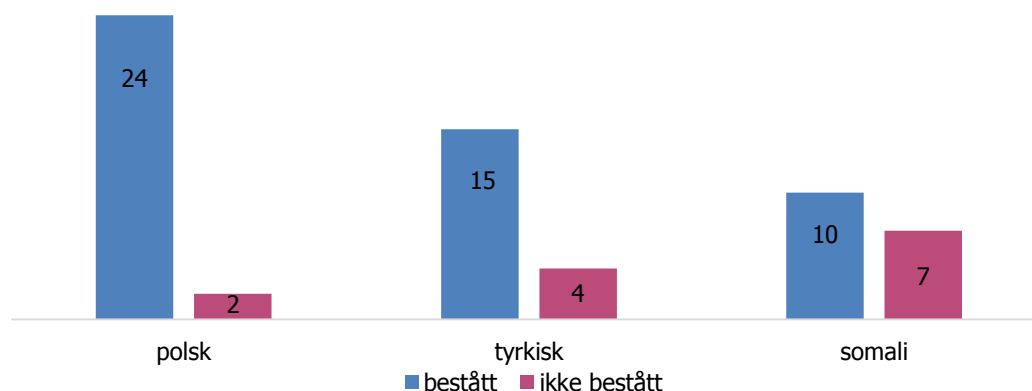
Figur 9. Resultater i forhold til dokumentert norskkompetanse. N=82.

Figuren viser at andelen bestått er markant høyere for kandidater som tilfredsstillt norskkravet enn for dem som ikke gjør dette. Av de 62 kandidatene som tilfredsstillt norskkravet, bestod 42 kandidater mot 8 av de 20 kandidatene som ikke kunne innfri norskkravet.

De 10 kandidatene som hadde oppgitt å kunne tilfredsstillt norskkravet, men der dokumentasjon mangler, er ikke tatt med i denne analysen.

Figur 10. Kandidater med dokumentert norskkompetanse fordelt på språk. N=62

Figur 10 viser antall kandidater med dokumenterte norskkompetanser og deres resultater per språk. Det er altså flest kandidater i polsk og færrest i somali med dokumenterte

norskunnskaper. Resultatene følger også hovedmønsteret for det enkelte språk; *lav strykprosent i polsk, middels strykprosent i tyrkisk og høy strykprosent i somali.*

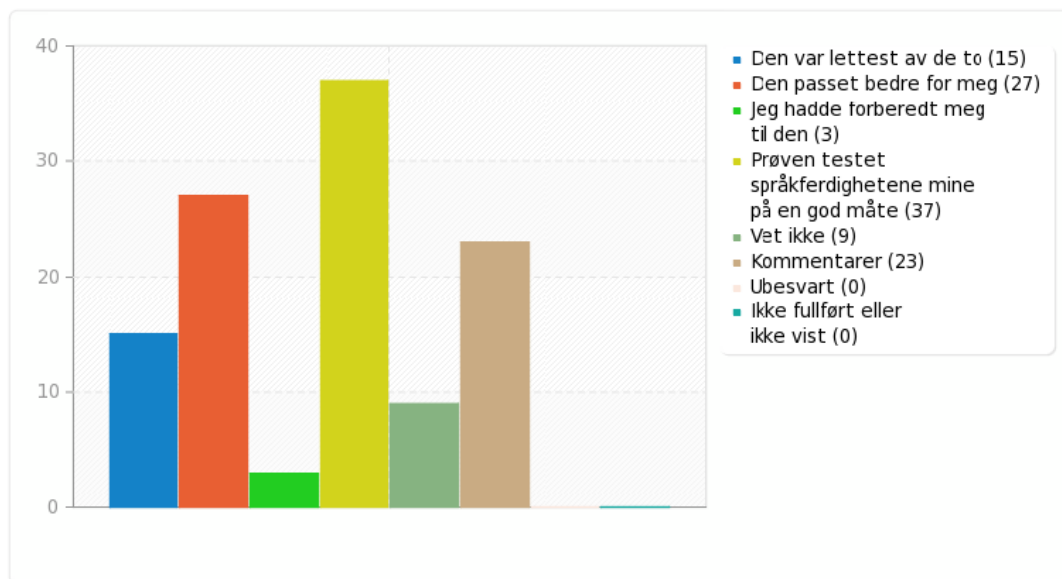
3.5 Tilbakemeldinger fra kandidater og sensorer

3.5.1. Kandidatenes erfaringer

Kandidatene er ifølge evalueringen svært fornøyde med måten testene ble gjennomført på, og med informasjonen om prøvene. Tre kandidater etterlyser en bedre forklaring av nøyaktig hvordan prøven er utformet.¹² Flere foreslår å få tilgang til eksempler på forhånd, og å få vite tema før muntlig.

I evalueringen ble kandidatene bedt om å sammenlikne de to testene på ulike måter. Differansen mellom dem som likte skriftlig og muntlig prøve best er ubetydelig, men grunnene de oppgir er interessante:

Figur 11. Hvorfor likte du denne prøven best? Kandidatenes svar, samlet for begge prøvene

Den største gruppas begrunnelse for å like den ene testen best, er at de mener den testet språkferdighetene på en god måte. Mange har kommentert ytterligere at de foretrakk muntlig prøve framfor skriftlig fordi det er mer relevant å teste de muntlige ferdighetene.

Både de som foretrakk skriftlig og de som foretrakk muntlig trekker fram at det er viktig å ha nok tid og at selve situasjonen oppleves som stressende.

¹² Disse hadde oppfattet det slik at de skulle få lytte til et opptak på muntlig prøve, og ble forskrekket over å stå overfor en komité med flere personer.

Tilbakemeldingene var mer eller mindre jevnt fordelt mellom skriftlig og muntlig på spørsmålet om hvilken prøve de syntes testet språkferdighetene på den beste måten. På spørsmålet om hvilken prøve som var vanskeligst, var det heller ingen store forskjeller, med kun et lite flertall som svarte den muntlige. Dette er interessant med tanke på at det var flere som bestod den muntlige testen.

3.5.2. Sensorenes erfaringer

Sensorene er svært fornøyde med alle deler av oppdraget, opplæringen og prøveformen. Alle tre kunne tenke seg å stille opp som sensor igjen for Tospråktesten. De mener det praktiske fungerte veldig godt og at det var nok tid til å gjøre vurderingene.

Det å delta på sensorseminar var for dem en god måte å få opplæring i oppdraget, men de ønsket mer tid til diskusjon og vurdering i fellesskap.

Sensorene synes at Tospråktesten testet kandidatenes språkferdigheter på en god og riktig måte: De kommenterer at den gir en god indikasjon på deres ferdigheter, at tekstene er passende med tanke på innhold og har en adekvat vanskelighetsgrad.

Alle svarer at vurderingsmetoden fungerte meget godt. Sensorene erfarte at det var en styrke for vurderingene å være tre personer i prøvenemnda under de konkrete diskusjonene om poengsetting. De er enige i at det er en god idé å gi kandidatene bedre informasjon på forhånd om prøvens konkrete form og innhold.

Sensorene ble videre oppfordret til å sammenlikne de to prøveformene på ulike måter. På spørsmålet *Hvilken av prøvene er etter din mening vanskeligst for kandidatene å bestå*, svarer to av sensorene Tospråktesten. Én svarer at de er like vanskelige språklig sett, men utdyper at den stressende situasjonen knyttet til muntlig prøveform kan føre til at noen kandidater kan oppleve denne testen vanskeligere enn den er i virkeligheten.

4 EVALUERING

4.1 Fungerer ny modell etter hensikten?

A. Overføring av ansvaret for ToSPoT og TAO fra IMDi til HiOA

Overføring av ansvar for drift og utvikling av Tospråktesten innebærer en ny oppgave for HiOA som drifts- og fagansvarlig, og en ny rolle for IMDi som forvaltningsansvarlig. Gjennom piloten har IMDi og HiOA begynt prosessen med å utvikle og definere sine nye roller, samt avklare forventninger til hverandre. Erfaringene så langt danner et viktig grunnlag for videre prosess med bl.a. utforming av tilsagnsbrev for 2017 og etablering av en god styringsdialog.

I piloten er det etablert et faglig samarbeid med autorisasjonsprøven i tolking og tolkeutdanningen som fortsetter og videreutvikles. Det er innført rutiner for systematisk arbeid med testbatteriet og oppfølging av sensornettverk og testutviklere. Ny modell sikrer tettere samarbeid mellom testansvarlige og sensorer gjennom systematisk opplæring og under selve prøven. Hver kandidats prestasjon vurderes grundig i fellesskap i prøvenemndene. Sensorene trekkes også inn som testutviklere på de ulike tolkespråkene. Dette er viktige redskap for å utvikle felles vurderingspraksis på tvers av språk. Disse elementene bidrar til kvalitetsheving og sikrer prøvens validitet og reliabilitet.

Testmateriellet er mindre i omfang enn ved ToSPoT og dermed lettere å utvide, og prøven kan enklere utvikles på flere språk. Prøven for hver enkelt kandidat er kort og effektiv. Regional testing gjennom videoteknologi vil bli utprøvd høsten 2016 og videre i 2017, og vil bli fortløpende vurdert i forhold til målet om effektiv gjennomføring og fleksibilitet.

B. Tospråktesten: muntlig i stedet for skriftlig test

Prøven i ny modell skal holde samme nivå som ToSPoT. Formålet med Tospråktesten skal være det samme som ToSPoT – å teste kandidatens grunnleggende tospråklige ferdigheter og dermed potensial for tolkeyrket. Samtidig er det et mål å få ned strykprosenten gjennom mer treffsikker testing, både ved hjelp av muntlig prøveform og siling av kandidater med innføring av norskkrav. En muntlig test vil i større grad teste kunnskaper og ferdigheter som er relevante for å kunne gå inn i et kvalifiseringsløp for tolker.

Resultatene i piloten viser at noen flere består Tospråktesten enn ToSPoT. Dette kan tyde på ulik vanskegrad på testene, men også at Tospråktesten er mer treffsikker. Når vi sammenligner resultatene på begge tester i de tre språkene ser vi imidlertid en gjennomgående trend: lav strykprosent i polsk, middels i tyrkisk og høyest i somali. Dette bekrefter at testene likevel måler jevnt i hvert språk.

Samtidig er det store variasjoner mellom språkene. Både i polsk og tyrkisk er det flest som består begge tester, mens i somali er det færrest som består begge tester. Over en tredjedel av kandidatene i somali har avvikende resultater; de består kun en av prøvene. I polsk og tyrkisk er det til sammenligning bare en femtedel med avvikende resultater. En sammenligning i prosentskår mellom kandidatgruppene i piloten viser at *kandidater med avvikende resultater* i gjennomsnitt ligger nær minimumsgrensen på

testen de stryker på. Dette kan tyde på at det er tilfeldigheter snarere enn ustabil måling som forårsaker avvikene. Det kan også være andre faktorer som spiller inn, for eksempel det at testene prøver ulike språkferdigheter.

Da vi sammenlignet de gjennomsnittlige resultatene fra testenes delprøver var det lite avvik mellom deloppgavene, som igjen tyder på stabil måling og jevn vanskegrad. Derimot var det store individuelle variasjoner i hvert språk og mellom språkene. Avvikene på individnivå var gjennomgående minst i polsk og størst i somali.

Analysen av testresultatene reiser mange spørsmål og vi har ikke funnet svar på alle i datagrunnlaget. Vi har sammenlignet to ulike prøver som måler ulike ferdigheter og som er vurdert av ulike sensorer. Med et slikt utgangspunkt må vi være forberedt på visse variasjoner. Hvorvidt variasjonene som fremkommer her er innenfor det vi må forvente, eller hvor store variasjoner som er vanlig når man sammenligner testresultater, har vi imidlertid ikke svar på. Dette er spørsmål som høgskolen må jobbe videre med. Mye tyder imidlertid på at testene holder samme vanskegrad og måler stabilt.

C. Innføring av krav til norskkunnskaper for å kunne melde seg til Tospråktesten

Når det gjelder omfang og effekt av norskkrav har vi sett at ca. to tredjedeler av kandidatene kunne dokumentere norskkunnskaper, og at andelen bestått er markant høyere for disse enn for øvrige kandidater. Det er flest kandidater i polsk og færrest i somali med dokumenterte norskkunnskaper, og resultatene følger trenden også her; *lav strykprosent i polsk, middels strykprosent i tyrkisk og høy strykprosent i somali.*

Det ser altså ut til å være en tydelig sammenheng mellom norskkompetanse og resultat. Dette tyder på at innføring av norskkrav vil kunne ha forventet effekt: færre, men bedre egnede kandidater - noe som både vil bety lavere kostnader og lavere strykprosent.

D. Innføring av egenandel på 500 kroner

Egenandel innføres først fra 2017, og dens effekter bør utredes fortløpende.

4.2 Veien videre

Til tross for noe avvik og variasjon i testresultatene, viser analysen at mye tyder på at testene holder samme vanskegrad og at Tospråktesten måler stabilt. Erfaringene så langt indikerer at ny modell fungerer etter hensikten, og at hovedtrekkene i forslaget er gjennomførbare.

Hensikten er å oppnå et mer effektivt og fleksibelt verktøy. Ettersom Tospråktesten blir del av et helhetlig kvalifiseringsløp ved HiOA, ligger det et stort potensial for kompetanseoverføring, faglig styrke og synergieffekter i samarbeidet med de tolkefaglige og administrative miljøene ved høgskolen. I piloten er dette samarbeidet allerede godt i gang, og erfaringene viser at dette er realistiske målsettinger. Disse

erfaringer kan og bør bygges videre på i den fortsatte utviklingen av et solid og dynamisk testfaglig miljø som kan møte et stadig økende behov i stadig endring.

I neste fase av prosjektet, andre halvår 2016, blir det viktig å ivareta behovet for kompetanseoverføring også fra IMDi. Dette gjøres konkret ved overføring av informasjon, blant annet av innholdet i kandidat- og sensordatabasene, og ved oppretting av faste møter. Arbeidet med rolleavklaring- og utvikling, samt etablering av en god styringsdialog vil også fortsette.

Prosjektgruppa foreslår at modellen fra pilotprosjektet tas i bruk med prøvenemnd på tre personer samt prøvevert, med den fleksibilitet og robusthet som ligger i ordningen. Erfaringer fra opptaksprøven ved tolkeutdanningen viser at for stram timeplan og for lange prøvedager er uheldig. Målet er å skape en enkel, effektiv ramme for testingen som samtidig sikrer at kvaliteten ivaretas.

Det foreslås en modell som tar utgangspunkt i tre årlige testrunder. I hvert tertial tas det sikte på testing av 100-120 kandidater i inntil fem språk. Utlysning tre ganger i året av hvilke språk Tospråktesten skal tilbys i det kommende tertialet, vil gi ny forutsigbarhet. Ved stor pågang under påmelding til utlyste språk må det utvikles kriterier for utsiling av kandidater. Ved liten pågang kan man vurdere å utvide med flere språk. Under forutsetning av at videokonferanseløsningen fungerer som tenkt, vil kandidatene kunne velge mellom ulike regionale oppmøtesteder for å ta prøven. Med en slik modell vil det årlige volumet være 350 kandidater på opptil femten ulike språk. Fordelen med denne modellen er at den er svært fleksibel. Den egner seg godt til å inkludere nye språk ettersom nye behov melder seg. I tillegg er den forutsigbar for potensielle kandidater og andre interessenter. De får vite hvilke språk som skal testes, og det er aldri mer enn et tertial til neste utlysning og mulighet for andre språk.

Tydelig informasjon er viktig for frammøteprosenten til prøvene og for kandidatenes prestasjon. Både påminnelser og informasjon om hvordan forberede seg til prøven er tiltak som kan videreutvikles. I tillegg antas det at innføring av egenandel vil ha positiv påvirkning på frammøtet.

Kandidatene vil kunne få beskjed om resultatet umiddelbart etter siste prøvedag på det enkelte språk. Dette er en fordel som gjør forsinkelsen i systemet mindre enn det som nødvendigvis er tilfelle ved skriftlig prøve. Kandidater som består testen vil kunne få tilbud om TAO-kurs forholdsvis fortløpende og kursene vil kunne holdes med forutsigbare intervaller.¹³

For å fange opp språkbehovene til enhver tid må HiOA samarbeide tett med IMDi, som har sine etablerte kanaler for estimere behov for tolk i ulike språk. Samtidig vil HiOA kunne utvikle egne rutiner for å supplere informasjonen, blant annet gjennom sitt nettverk av utdanningsinstitusjoner. Det lages en årlig rutine for denne utvekslingen av kunnskapen om behovet for tolk. HiOA bør også utarbeide et system for å fange opp interesse for språk som til enhver tid ikke er utlyst. En nettbasert løsning i samarbeid med tolkeutdanningen er allerede under arbeid. Sammen med en løpende dialog med

¹³ Prosjektgruppa har ikke diskutert overføringen av, eller modellen for, den konkrete gjennomføringen av TAO-kursene. Mulig volum er ikke diskutert. Dette er derfor åpne forslag.

autorisasjonsprøven og tolkeutdanningen, utgjør dette et godt dokumentasjonsgrunnlag for relevante beslutninger om valget av prioriterte språk.

Tospråktestens pålitelighet avhenger av to faktorer; dens validitet – at den måler det vi ønsker den skal måle, og ikke andre egenskaper eller ferdigheter, og dens reliabilitet – at standardiserte vurderingskriterier anvendes likt på tvers av språk. Sensorer og testutviklere på de ulike tolkespråkene vil derfor bli systematisk fulgt opp gjennom regelmessige opplæringsseminarer. Faglig oppfølging av sensorer er en forutsetning for å sikre testens reliabilitet. En muntlig test innebærer imidlertid direkte kontakt mellom testansvarlige og sensorer under testingen, og kan gjøre det lettere å løse denne utfordringen.

For å sikre testens validitet må testbatteriet følges opp og fornyes regelmessig og systematisk. Gjenbruk av oppgavesett er mulig, men kun i begrenset omfang. Å utvikle nye oppgavetekster er en oppgave som HiOA vil prioritere når prøven settes i ordinær drift. Dette innebærer et løft høsten 2016, da det i øyeblikket er behov for å produsere et stort antall nye oppgavesett. Et faglig samarbeid med tolkeutdanningen for dette formålet er allerede påbegynt. De nye oppgavesettene oversettes og tilrettelegges fortløpende på de språkene det skal holdes test i. Det er imidlertid viktig med et kontinuerlig arbeid på dette feltet, og det anbefales derfor rutinemessig utvikling av et visst antall nye oppgavesett hvert år.

Arbeidet med sammenligning og analyser av testresultater vil fortsette, dette for å sikre at testen måler jevnt og stabilt på tvers av språk.

5 KONKLUSJON

Formålet med piloten har vært å få fram konkret erfaringsmateriale som grunnlag for å vurdere hvorvidt den nye modellen fungerer etter sin hensikt: Å etablere en bærekraftig organisering og permanent finansiering av testen, og slik sikre at den blir et valid og forutsigbart verktøy som kan imøtekomme samfunnets voksende tolkebehov.

I piloten er deler av modellen prøvd ut; bl.a. muntlig testing og effekt av norskkrav. Resultater fra testingen viser at Tospråktesten måler jevnt på tvers av språk, og i stor grad er på samme nivå som ToSPoT. Enkelte avvik ble avdekket, hovedsakelig i somali, disse kan følges opp med videre analyser. Mye tyder også på at innføring av norskkrav vil få ønsket effekt om at færre, men bedre kandidater melder seg.

I piloten har også IMDi og HiOA fått erfaring med sine nye roller og oppgaver. Dette gir et godt grunnlag for det videre arbeidet i 2016 med bl.a. etablering av rutiner og administrative systemer, utprøving av regional testing og utvikling av tilsagnsbrev og en god styringsdialog.

Erfaringene så langt tyder altså på at ny modell fungerer etter hensikten, og at hovedtrekkene i forslaget er gjennomførbare. 2017 blir første driftsår der IMDi og HiOA går inn i sine nye roller. Samtidig vil modellen fortsatt være under utprøving og etablering. For å sikre at arbeidet går i retning målet om et fleksibelt og forutsigbart tilbud, og god forankring av det testfaglige arbeidet, blir det viktig å opprettholde et analytisk blikk på arbeidet, dokumentere erfaringer og gjøre fortløpende vurderinger.

I 2018, etter første driftsår, vil det bli gjennomført en ekstern evaluering av ny modell. Hensikten vil være å belyse og vurdere om formål og resultatmål er oppnådd, og hvilke tiltak som eventuelt kan bidra til å korrigere kursen, samt vurdere om styringsform og samarbeidet mellom HiOA og IMDi er velfungerende, og hva som eventuelt bør gjøres for å forbedre det.